

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้าง

นายสพลกิตติ์ สังข์ทิพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 2 8 3 8 7 8 0 2 7

FACTORS AFFECTING HAPPINESS AT WORK OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF
BASIC EDUCATION COMMISSION: AN APPLICATION OF
STRUCTURAL EQUATION MODEL

Mr. Saphonkit Sungthip

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research Methodology

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

531504

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

: การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้าง

โดย

นายสพลกิตติ์ สังข์ทิพย์

สาขาวิชา

วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

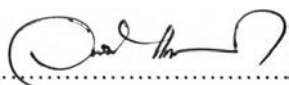
รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิติวงศ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

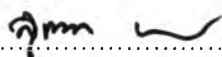

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

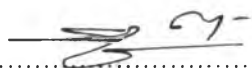
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกตุ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา บวรกิติวงศ์)

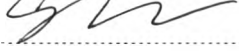
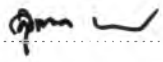
..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธุ์วรสกุล)

สหภคิตดี สังกัทพิภย์: ปัจจยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนังานคณะกรรมการการศึกษาคันพื้นฐาน: การประกยคู้ใช้โมเดลสมการโครงสร้าง. (FACTORS AFFECTING HAPPINESS AT WORK OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION: AN APPLICATION OF STRUCTURAL EQUATION MODEL) อ.ที่ปรีษาวิทยานพนธ์หลัก :
รค.ดร.สุชาดา บวรภคิตวงศ์, 135 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนังานคณะกรรมการการศึกษาคันพื้นฐาน (2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสุขในการทำงานของครูที่สอนต่างระดับชั้น (3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนังานคณะกรรมการการศึกษาคันพื้นฐาน (4) เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนังานคณะกรรมการการศึกษาคันพื้นฐาน ระหว่างครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาคและมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังกัดสำนังานคณะกรรมการการศึกษาคันพื้นฐาน จำนวน 480 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรแฝง 1 ตัวแปร คือ ตัวแปรความสุขในการทำงานของครู ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรความสุขทางกายและตัวแปรความสุขทางใจ ซึ่งมีปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรแฝงทั้งหมด 12 ปัจจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวตั้งแต่ .562 ถึง .849 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ลิสเรล และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนังานคณะกรรมการการศึกษาคันพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยของระดับความสุขเท่ากับ 2.79 โดยมีคะแนนเฉลี่ยของความสุขทางกายและความสุขทางใจเท่ากับ 2.87 และ 2.71 ตามลำดับ
2. ระดับความสุขในการทำงานของครูจำแนกตามระดับชั้นที่สอน พบว่า ครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานประกอบด้วยปัจจัยทั้งหมด 12 ปัจจัย ได้แก่ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน การรับรู้คุณค่าในตนเอง การใช้ชีวิตแบบพอเพียง ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์กับนักเรียน สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ลักษณะงานและคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อความสุขในการทำงานของครู ได้แก่ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว รองลงมา คือ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน
4. โมเดลเชิงสาเหตุความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนังานคณะกรรมการการศึกษาคันพื้นฐาน มีความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลระหว่างกลุ่มครูที่สอนทั้งสองระดับชั้น โดยให้ค่าไค-แอสวร์ เท่ากับ 256.03 ; $p = 0.81$ ที่องศาอิสระ เท่ากับ 277 ค่า GFI เท่ากับ 0.90 ค่า NFI เท่ากับ 0.98 และค่า RFI เท่ากับ 0.97

ภาควิชา วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา วิถีวิทยาการวิจัยการศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรีษาวิทยานพนธ์หลัก
ปีการศึกษา 2553.....

#5283878027: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH METHODOLOGY

KEYWORDS: HAPPINESS AT WORK, FACTORS AFFECTING HAPPINESS AT WORK

SAPHONKIT SUNGTHIP: FACTORS AFFECTING HAPPINESS AT WORK OF TEACHERS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION: AN APPLICATION OF THE STRUCTURAL EQUATION MODEL. THESIS PRINCIPAL ADVISOR: ASSOC. PROF. SUCHADA BOWORNKITIWONG PhD, 135 pp.

The purposes of this research were 1) to study the happiness level of teachers under the office of basic education, 2) to compare the happiness levels among primary teachers and secondary teachers and 3) to analyze the factors affecting the happiness of teachers at work under the office of basic education. 4) to test the model invariance between primary teachers and secondary teachers. This research was a quantitative research with a sample group of 480 teachers. Data consisted of 1 latent variable : happiness at work; and 2 observed variables measuring that latent variable : physical health and mental health. Data were collected by questionnaires having reliability for each variable ranging from .562 - .849. Data analyses were descriptive statistics, Pearson's Correlation and structural equation model analysis by LISREL program.

The results were as follows:

(1) Happiness levels of elementary and secondary level teachers were at a moderate level. The mean average level was at 2.79 while the mean average of the physical health and the mental health was at 2.87 and 2.71, respectively.

(2) The levels of happiness at work of teachers in primary education and secondary education were not significantly different.

(3) The factors affecting happiness of teachers at work consisted of twelve factors; education, status, income, self-esteem, economical life use, family relationships, relationship with the school director, relationships with colleagues, relationships with students, workplace environment, duties and characteristics of work and quality of life at work. The factor variable which had the highest total effect was factor family relationships and the following was factor of students relationship.

(4) The results of testing the invariance of a causal model of happiness in the work of elementary and secondary school teachers were as follows: by Chi-square distribution equal to 256.03; $p = 0.81$ at degrees of freedom equal to 277, GFI = 0.90, NFI = 0.98 and the RFI = 0.97.

Department: Educational Research and Psychology..... Student's Signature

Field of Study: Educational Research Methodology..... Advisor's Signature

Academic Year: 2010

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี โดยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติดา บวรกิติวงศ์ โดยได้ให้แนวคิด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความห่วงใยและเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์มา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกตุ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธุ์วรสกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ท่าน ได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบและแก้ไขในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาและจิตวิทยาการศึกษาที่คอย ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์

ขอกราบขอบพระคุณคุณครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้ และทำให้ ข้าพเจ้าสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณผอ.ประเสริฐ จรุงจิตวิวัฒน์ที่อนุญาตให้ข้าพเจ้าได้ศึกษาต่อ ขอขอบคุณรองฯและ คณะครูโรงเรียนบ้านคลองกำลัง ที่คอยเป็นกำลังใจให้ตั้งแต่เริ่มต้นศึกษาต่อจนกระทั่ง วิทยานิพนธ์ออกมาเป็นเล่มเสร็จสมบูรณ์

ขอบคุณ น.ส.ปิยนันท์ เมืองนิล น.ส.กิติมาภรณ์ สุวรรณมุสิกดิ์ และนายวิทยา โกวิท เพื่อนสนิทที่คอยกระตุ้นให้มีแรงใจในการทำวิทยานิพนธ์และเพื่อนนศ.สว.รศ.คนอื่น ๆ

ขอบคุณเพื่อนที่แสนดีที่คอยให้กำลังใจแก่กันเสมอมา น.ส.พรรณราย ธนสัตย์สิดิตและ น.ส.เยาวลักษณ์ หงษ์ศิริญะเรือง รวมถึงพี่ ๆ เพื่อน ๆ สาขาวิธีวิทยาการศึกษาที่คอยให้กำลังใจและเป็นกัลยาณมิตรที่ดีในเรื่องเรียนและเรื่องงานตลอดมา

ขอบคุณนายธรรปณัฐ อุดมศรี เพื่อนที่คอยช่วยเหลือ ให้แนวคิด ให้กำลังใจในทุกเรื่อง ตั้งแต่สมัยเรียนมัธยม และได้ชวนให้มาศึกษาต่อที่จุฬารวมทั้งเป็นสารดีในช่วงส่งวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณโรงเรียนโรงเรียนบ้านคลองกำลังทุกคนที่เป็นเด็กดี ที่ไม่ดื้อไม่ซน ทำให้การศึกษา ต่อและการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปอย่างราบรื่น

ท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ น้องชายและญาติทุกท่านที่ให้การ สนับสนุนในทุกด้าน และเป็นกำลังใจที่ดียิ่งเสมอมา ทำให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน.....	8
ตอนที่ 2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงาน.....	24
ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	33
ตอนที่ 4 โมเดลลิสเรล.....	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	67

	หน้า
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	69
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสุข ในการทำงานของครูที่สอนต่างระดับชั้น	72
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	74
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล ความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน	75
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	91
อภิปรายผลการวิจัย	94
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้	97
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	98
รายการอ้างอิง	99
ภาคผนวก	101
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	105
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	107
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา	113
ภาคผนวก ง ตัวอย่างผลการวิเคราะห์โมเดลลิสม์	117
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	135

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสุขในการทำงาน.....	34
3.1	รายชื่อจังหวัดและโรงเรียนที่ทำการสุ่มตัวอย่างการเตรียมตัวเพื่อทำการวิจัย.....	46
3.2	จำนวนครูตัวอย่างที่สอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา.....	50
3.3	เกณฑ์การให้คะแนนข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่าชนิด 5 ระดับ.....	53
3.4	ความหมายของคะแนนของข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ.....	53
3.5	การแจกแจงตัวแปรที่ต้องการวัดและข้อคำถาม.....	59
3.6	การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	61
3.7	ค่าความเที่ยง(reliability) ของแบบสอบถาม จำแนกตามรายด้าน.....	62
4.1	ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	67
4.2	ระดับความสุขในการทำงานของครู.....	70
4.3	ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความสุขในการทำงานของครู.....	71
4.4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงระดับความสุขในการทำงาน ของครูที่สอนต่างระดับชั้น.....	72
4.5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด.....	73
4.6	การวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุข ในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	77
4.7	การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลเชิงสาเหตุของ ความสุขในการทำงานของครูที่สอนต่างระดับชั้น.....	79
4.8	ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์โมเดลความสุข ในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษา.....	82
4.9	การวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุโมเดลความสุขในการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนในระดับชั้น ประถมศึกษา.....	83

ตารางที่	หน้า
4.10	ค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์โมเดลความสุข ในการทำงานของครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา..... 86
4.11	การวิเคราะห์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุโมเดลความสุขในการทำงานของครู ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนในระดับชั้น มัธยมศึกษา..... 87
4.12	ผลการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน..... 88

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	องค์ประกอบของความสุข.....	12
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	36
2.3	โมเดลการวัด (Measurement model) และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural model).....	38
4.1	โมเดลเชิงสาเหตุของระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	75
4.2	โมเดลเชิงสาเหตุของระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนในระดับชั้น ประถมศึกษา.....	81
4.3	โมเดลเชิงสาเหตุของระดับความสุขในการทำงานของครูในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนในระดับชั้น มัธยมศึกษา.....	85